

**Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 8. oktoobri 2015. a määruse nr 103 „Aadressiandmete süsteem“ muutmise“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Avaliku teabe seaduse § 43⁹ lõike 1 punkti 3 alusel võttis Vabariigi Valitsus 20. detsembril 2007. a vastu määruse nr 251 „Aadressiandmete süsteem“, millega kehtestati aadressiandmete süsteem. 10. märtsil 2011. a jõustus ruumiantmete seadus, mille § 58 lõige 1 näeb Vabariigi Valitsusele samuti ette volitusnormi kehtestada määrusega aadressiandmete süsteem. 8. oktoobril 2015. a Vabariigi Valitsuse vastu võetud uus määrus nr 103 „Aadressiandmete süsteem“ (edaspidi *ADS-i määrus*) on praeguseks osaliselt vananenud. Näiteks on muutunud ruumiantmete seadus, ehitusseadustik, äriseadustik, mittetulundusühingute seadus ning rahvastikuregistri seadus. Eeltoodust tulenevalt täpsustatakse ja ajakohastatakse ADS-i määrust ning viiakse see vastavusse eelkõige 20. märtsil 2017. a jõustunud ruumiantmete seaduse ning teiste seaduste muudatustega. Näiteks täpsustatakse andmekogude liidestamise nõudeid ja lisatakse äriregistri esitatavate seosandmete loetelu. Muu hulgas täiendatakse aadressiandmete süsteemi infosüsteemi (edaspidi *ADS-i infosüsteem*) andmekoosseisu, lisades posti sihtnumbrid, mida on soovinud paljud olulised andmetarbijad. Andmekoosseisu lisatakse ka unikaalaadressi nõudega alad, st alad, kus kõik maaüksused peavad olema unikaalse aadressiga. Ühtlasi täpsustatakse nõudeid ka paralleelaadressidele ja korterite numbritele.

Eelnõu on koostanud Maa-ameti aadressiandmete osakonna juhataja Mall Kivisalu (mall.kivisalu@maaamet.ee, tel 675 0852). Õigusekspertiisi tegid Maa-ameti õigusosakonna jurist Mari-Liis Tamme (Mari-Liis.Tamme@maaamet.ee, telefon 665 0663) ja Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna nõunik Merike Laidvee (Merike.Laidvee@envir.ee). Keeletoimetaja oli Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (Aili.Sandre@envir.ee).

Eelnõukohase määrusega muudetakse ADS-i määruse 2015. aasta 16. oktoobril jõustunud redaktsiooni (RT I, 13.10.2015, 2). Eelnõu ei ole seotud ühegi teise menetluses oleva õigusakti eelnõuga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 15 punktist.

Punktiga 1 muudetakse § 4 lõikeid 2 ja 3, mis reguleerivad andmekogude liidestamist ADS-i infosüsteemiga. Lõiget 2 täpsustatakse selliselt, et liidestamise nõue kehtib kõigile andmekogudele, kus töödeldakse koha-aadressiga seotud aadressiandmeid. Täpsustus on vajalik kooskõla tagamiseks ruumiantmete seadusega. Lõiget 3 täiendatakse erisusega neile andmekogudele, mis ei kuulu riigi infosüsteemi. Need andmekogud võivad ADS-i infosüsteemi andmeid kasutada ka ilma X-tee vahendusega. See reegel on vajalik, sest X-tee kaudu andmete kasutamine nõuab mahukaid arendustöid ja on kulukas. Riigi infosüsteemi mittekuuluvate andmekogude puhul ei ole sellised kulutused otstarbekad.

Punktiga 2 muudetakse § 4 lõike 4 punkti 3, kus asendatakse määruse keelelise korrastamise eesmärgil esimeses lauses sõna „aktuaalsete“ eestikeelse sõnaga „ajakohaste“. Samuti lisatakse teine lause, millega sätestatakse, et arhiveeritud andmeid ei ole vaja ajakohastada. Täpsustus on vajalik, sest arhiveeritud andmete seoste ajakohasuse otstarbekus on tekitanud teabevaldajates küsimusi. Kui andmed on juba kantud arhiivi, siis ei tarvitse neil olla enam õiguslikku tähendust, mistõttu puudub ka vajadus neid ajakohastada. Lisaks tagab selline reegel ADS-i

Kommenteeritud [m1]: Mis need andmekogud nt on?

Kommenteeritud [MK2R1]: Kõik riigi registrid ei liidestu X-teeaga –seega neid ei loeta riigi infosüsteemi kuuluvaks (AVTS §432), kuid kuna nad on teabevaldajad (AVTS §5 tähenduses), kes töötlevad aadressiandmeid, siis aadressiandmete süsteemi kasutamine on neile ikka kohustuslik (RAS § 59 lg 1 p 1). Lihtsustatult: neile avaliku sektori andmekogudele, kes ei ole X-teeaga liitunud peavad ADS-iga liidestuma, kuid neile on lubatud n.ö. kergemalt (odavamalt) liidestuda. Näiteks: Kogumispensioniregister, Ravimiameti kliendiportaal, Kaitseväge ja Kaitseliidu relvaregister – nad ei ole X-teeaga liidestunud, kuid kasutavad aadressiandmeid. Vajalik on tagada, et kõigis avaliku sektori andmekogudes olevad aadressid oleksid ADS-i-ga seotud. Kui registris on aadress mida ei ole ADS-is - siis see ei tarvitse viia kohale –st ei ole täidetud aadressi põhifunktsioon.

Kommenteeritud [m3]: Mis on probleem? Kui arhiveeritud aadress muutus, siis tekkis küsimus, kas peab uuendama ka arhiveeritud andmeid ja vahetama aadressi uue vastu?

Kommenteeritud [MK4R3]: Jah, see on andmekogu pidajatele olnud segane ja tekitanud küsimusi liigsete arenduskulude tekitamise osas. Ajaloolisi andmeid ei ole vaja muuta, kui see vajadus ei tulene andmekogu enda ülesannetest.

infosüsteemiga liidestumisel majandusliku kokkuhoiu.

Punktiga 3 täiendatakse § 4 lõiget 5, mis reguleerib andmekogu liidestamist teise andmekogu kaudu. Sama paragrahvi lõige 2 annab võimaluse liidestada andmekogu kas otse või kaudselt ning lõige 3 selgitab, mida loetakse otseliidestamiseks. Selguse huvides lisatakse muudetavasse lõikesse täpsustus, et kaudne liidestamine on liidestamine teise teabevaldaja andmekogu kaudu.

Punktiga 4 lisatakse § 6 lõikesse 1 punkt 6, mille kohaselt esitab ADS-i infosüsteemile andmeid lisaks määruses nimetatud teistele andmevaldajatele ka Justiitsministeerium äriregistrisse, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklikku registrisse kantud füüsilise isiku, ettevõtja, mittetulundusühingu või sihtasutuse elu-või asukoha aadressis kasutatavate aadressiandmete kohta. Selle muudatusega viiakse määrus kooskõlla äriseadustiku § 62 lõike 5 ja mittetulundusühingute seaduse § 78¹ lõike 5 uue sõnastusega, mis hakkab kehtima 30. septembrist 2017.a.

Punktiga 5 täiendatakse § 7 lõike 1 punkti 5 ja lisatakse andmekoosseisu ka kohanime nõude tunnused. Neid tunnuseid on vaja ADS-i infosüsteemis hallata selleks, et fikseerida need objektid, mille andmed tuleb edastada ka kohanimeregistrile. Kohanimetunnuse saab endale enamik hajaasustuses asuvaid maaüksusi, millel paikneb eluhoone (talud). Kohanimetunnust ei määrata sellistele maaüksustele, mis on moodustatud tehnilise objekti juurde (näiteks teed, trassid). Unikaalaadressi nõude kohta salvestatakse tunnus ja andmeatribuut, kas see tunnus on automaatselt omistatud või haldaja on selle käsitsi fikseerinud. Unikaalaadressi nõude tunnus näitab seda, kas objekt vajab unikaalset aadressi või mitte. Näiteks eluhooned on kõik unikaalaadressi tunnusega objektid, aga kõrvalhoonete hulgas on rohkesti kuure ja saunu, millel on eluhoonega sama aadress. Samal maaüksusel võib olla nii kohanimetunnus kui ka unikaalaadressi tunnus, kuid võimalikud on ka teised kombinatsioonid (mõlemad tunnused puuduvad või on ainult üks tunnustest esindatud). Need tunnused osalevad ADS-i infosüsteemi andmekvaliteedi analüüsides.

Punktiga 6 täiendatakse § 7 lõiget 1 punktidega 27–30 ning lisatakse andmekoosseisu neli uut põhiandmete liiki. Punktiga 27 lisatakse ADS-i infosüsteemi posti sihtnumbrid. Punktiga 28 lisatakse posti sihtnumbrite ruumikuju andmed, mis toodetakse sihtnumbrite andmete alusel ADS-i infosüsteemis automaatselt. Sihtnumbri alasid on vaja kasutada andmete kvaliteedi kontrollimiseks. Samuti saab nimetatud alade infot kasutades välja töötada uusi andmetöötluste võimalusi (näiteks kiirendada otsingumootorite tööd). Punktiga 29 lisandub sihtnumbri oleku info (näiteks kehtiv või kehtetu koos kuupäevadega).

Eestis kasutatavad posti sihtnumbrid on AS Eesti Post (Omniva) kodulehel tasuta päringus kättesaadavad ühekaupa. Maa-amet on olemasolevad aadressid juba varasemal perioodil sihtnumbritega seostanud ja uuenduste korral tehakse teatud regulaarsusega (nt korra kuus) täiendavad päringud ning olemasolevate reeglite alusel lisatakse puuduvad sihtnumbrid või täiendatakse reegleid. Kokkuleppel AS Eesti Postiga on võimalik saada ligipääs ka andmete tabelkujul kontrollimiseks. ADS-i infosüsteemis on arendatud valmisolek ka selleks, et Eesti Post saaks ADS-i infosüsteemiga automaatselt X-tee kaudu andmeid vahetada. Juhul kui Eesti Post võtab teenuse kasutusele, saab tagada igaõise andmevahetuse. Kui Eesti Post teenust kasutusele ei võta, saab Maa-amet tagada andmeuuenduse vähemalt kord ühe kuu jooksul. Vastav tehniline lahendus töötatakse välja pärast käesoleva määruse jõustumist. Seejärel on võimalik algatada ADS-i infosüsteemi arendusprojekt. ADS-i infosüsteemi arendamiseks on plaanis vahendeid taotleda struktuurfondi meetmest: „Registripõhise statistika tootmiseks vajalike teenuste kaasajastamine“, sest paljud riiklikud registrid sisaldavad posti sihtnumbreid ning andmekvaliteedi huvides on vajalik, et aadressidega seotud sihtnumbrid oleksid ADS-i kaudu kättesaadavad. Universaalse postiteenuse osutaja on teadlik plaanitavast muudatusest.

Kuna sihtnumbrid on ka täna avalikult ja tasuta kättesaadavad kõigile huvilistele, ei mõjuta uus kord universaalse postiteenuse osutajat olulisel määral.

Punktiga 30 lisatakse unikaalaadressi ala info. Unikaalaadressi nõudega ala toodetakse ADS-i infosüsteemi peamiselt juba olemasolevate andmete alusel. Näiteks moodustatakse nimetatud alad neis piirkondades, kus kohalik omavalitsus (*edaspidi KOV*) on juba moodustanud väikekohad või määranud liikluspinnad. Harilikult soovib KOV sellisel alal adresseerida hooneid ja katastriüksuseid väikekoha või liikluspinna järgi. Samuti võimaldab uute alade kasutuselevõtmine unikaalaadressi nõudega alade hulgast välja jätta alevike, alevite ja linnade sellised piirkonnad, kus liikluspinna või väikekoha järgi adresseerimine ei ole otstarbekas (näiteks Paldiski linna territooriumile jäävad ulatuslikud hajaasustusega alad).

Punktiga 7 täpsustatakse § 8 lõiget 4, mis reguleerib ADS-i infosüsteemi esitatavate ehitisregistri andmete koosseisu. Praktikas on tekitanud segadust olukord, kus hoonet või hooneosa veel ei ole, kuid ehitisregistrisse on kantud ehitusluba või on esitatud ehitusteatis. Täpsustuse kohaselt tuleb ADS-i infosüsteemi esitada hoone ja korteri andmed ka juhul, kui tegu on alles ehitusloaga või ehitusteatisega ning objekti ennast veel ei ole. Ehitusloa alusel loetakse ADS-i infosüsteemis uus hoone või hooneosa juba olemasolevaks aadressiobjektiks, sest selline objekt vajab aadressi juba ehitamise ajal. Näiteks on ka ehitusjärgus olevas hoones toimuva õnnetusjuhtumi korral vaja teada, kus see hoone asub. Samuti tehakse tihti kinnisvaratehinguid selliste korteritega, mida veel ei ole valmis ehitatud. Seetõttu on vaja ka ehitatavate hoonete ja hooneosade eristamist aadressi alusel.

Punktiga 8 täiendatakse § 8 uute lõigetega 9, 10 ja 11, millega lisatakse ADS-i infosüsteemi andmeandjate hulka ka äriregister, mittetulundusühingute ja sihtasutuste register ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register. Muudatusega viiakse määrus kooskõlla äriseadustiku § 62 lõike 5 ja mittetulundusühingute seaduse § 78¹ lõike 5 uue sõnastusega. Muudatus on tingitud vajadusest tagada andmete seosinfo vahetamine äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registriaga nagu see toimub rahvastikuregistriaga. Nimelt sätestab ruumandmete seaduse § 43 lõike 2 punkt 3, et juriidiliste isikute asukohahooned on unikaalaadressi nõudega. Hetkel ei ole ADS-i infosüsteemis infot, millised hooned on juriidiliste isikutega seotud. Edaspidi saab seda hakata koguma äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri andmetele tuginedes. ADS-i infosüsteemi ei ole kavas koguda andmeid juriidiliste isikute kohta, vaid ainult infot, kas hoone või hooneosa on seotud mõne juriidilise isikuga.

Punktiga 9 täiendatakse § 13 lõike 4 punktis 1 esitatud näidisloetelu, mis puudutab koha-aadressi üldnõudeid. Punktis 1 on toodud näitena sõnu, mille kasutamine koha-aadressides on keelatud, sest need on juurdemõeldavad ja ei loo sisulist erinevust aadresside vahel. Keelatud on näiteks järgmised sõnad: number, krunt, maatükk, maaüksus, katastriüksus ning edaspidi ka talu, maja ja kodu, kuna neid tuleb praktikas kõige rohkem ette. Otstarbekas ei ole koha-aadressis kasutada ka selliseid sõnu nagu maamaja, kortermaja, elamu, ridaelamu, korterelamu, koht, maa, metsamaa, kodutalu, tare, hoone. Määruses esitatud loetelu ei ole lõplik, vaid näitlik, sest selliseid piisava eristusvõimeta sõnu on veel. Seda, milline on piisava eristusvõimeta sõna konkreetse objekti puhul, saab öelda Eesti Keele Instituut (EKI). EKI annab nõu kirjakeele normi alal ja on kohanimede asjus eksperdihinnanguid andev ning tellimuslikke sihtuuringuid korraldav nimeteaduslik usaldusasutus. Maa-amet tugineb koha-aadresside ja kohanimede sobivuse hindamisel EKI hinnangutele. Konkreetse kohanime või koha-aadressi sobivuse hindamisel tuleb iga kord arvestada ka objekti eripära.

Punktiga 10 täiendatakse § 13 lõiget 4 punktiga 4, millega keelatakse koha-aadressides ka

Kommenteeritud [m5]: Miks on vaja seda infot teada?

Kommenteeritud [MK6R5]: See on vajalik et tagada aadressi kvaliteet. Juhul kui ettevõtte on ÄR-is registreeritud hooneosa täpsusega aadressile, siis peab see aadress olema ka unikaalne – st sama aadressiga ei tohi olla teisi hooneosi. Hetkel on nii, et ADS ei tea kas hooneosa vajab üldse aadressi või mitte, see teadmine tuleb ÄR-ist. St mitte kõik hooneosad ei vaja aadressi, vaid ainult need mille aadressi alusel eristamise vajadus selgub elulistel põhjustel – üks nendest põhjustest ongi ettevõtte enda soov seda aadressi kasutada. Enamasti ettevõtted registreeritakse hoone aadressi täpsusega ja hoone sisestatakse hooneosade aadresse ei kasutata (kasutatakse ainult firma nime). Aga esineb olukordi kus hooneosa aadress soovitakse ÄR-i kanda, sel juhul peab ADS-is tagama et see aadress on ka ADS-is registreeritud ja unikaalne (ei oleks teist sama aadressiga hooneosa).

sidesõnade, asesõnade ja arvsõnade kasutamine, sest need tekitavad koha-aadresside tarbijate hulgas segadust. Hetkel on nimetatud rühmadesse kuuluvaid sõnu koha-aadressides väga vähe ja nende vähendamiseks on pidevalt tegeletud juba alates 2008. aastast.

Punktiga 11 täiendatakse § 16 lõiget 2, mis reguleerib maaüksusele koha-aadressi määramist. Muudatuse põhjuseks on kehtivad keelereeglid, mille kohaselt lisandi „L“ asendamisel sõnaga „lõik“ tuleb muuta ka nimetuuma käänat. Näiteks Roheline põik – Rohelise põigu lõik 4.

Punktiga 12 muudetakse § 16 lõiget 4, mis käsitleb mitmes asustusüksuses asuvatele maaüksustele koha-aadressi määramist. Eelnõuga kavandatud muudatuse kohaselt on asustusüksuse valikuvõimalused lahti kirjutatud nelja eraldi punktina. See tagab üheselt mõistetavuse, kuidas mingil juhul asustusüksuse määramine toimub.

Punktiga 13 täiendatakse § 17, mis reguleerib hoone koha-aadressi määramist. Lisatakse lõige 8, mis reguleerib olukorda, kus näiteks hajaasustuses on maaüksusele määratud mitu paralleelaadressi ning üks aadress on liikluspinna järgi ja teine on nimi (Orumetsa tee 2 // Kaasiku). Hetkel on lubatud sellisel maaüksusel asuva hoone lähiaadressiks määrata Kaasiku. See aga ei ole objekti leitavuse seisukohast otstarbekas lahendus. Enamik ADS-i infosüsteemi kliente eeldavad, et liikluspinna nimi ja ruumikuju on määratud eelkõige hoonete parema leitavuse tagamiseks ja seetõttu tuleb ka hoone liikluspinna järgi adresseerida. Maaüksusele jääb nimi (Kaasiku) alles ja ka selle järgi on koht leitav, kuid hoonetele on otstarbekas määrata lähiaadress eelistatult aadressikoha (näiteks tänav või väikekoht) järgi (Orumetsa tee 2). Kui sellisel maaüksusel asub mitu unikaalaadressi nõudvat hoonet, rakendub määruse § 17 lõige 4 ja põhinumbrile lisatakse lisanumber (näiteks Orumetsa tee 2/1 ja Orumetsa tee 2/2).

Punktiga 14 täiendatakse § 18 lõiget 2. Paragrahvis 18 sätestatakse hooneosade (sh korterite) adresseerimise nõuded. Lõikesse 2 lisatakse täiendav reegel selliste hoonete kohta, mida ADS-is käsitletakse mitme eraldi hoonena, kuid ehitisregistris ühe hoonena. Kirjeldatud olukord esineb näiteks siis, kui hoone maapealsed osad on nähtavad mitme eri hoonena (korpusena), kuid neid ühendab maa-alune osa (näiteks garaaz). Tegu on korpustest koosnevate komplekshoonetega. Sellisel juhul on vaja tagada, et vähemalt hoone korpuses korterite (ja teiste hooneosade) numbrid ei korduks. Kehtivast sõnastusest ei ole üheselt aru saada, kas hooneosade unikaalse nummerdamise nõue käib ehitisregistri hoone kohta tervikuna (st komplekshoone kõigile korpustele korraga) või ADS-i kantud hoonele (korpusele ehk ehitisregistris oleva ruumikuju piires olevatele hooneosadele).

Antud täiendus täpsustab aadressi määramise nõudeid, sest varasemast sõnastusest ei selgunud, kas hooneosade unikaalseid numbreid tuleb määrata kogu komplekshoone lõikes või võib ka ainult korpuste lõikes unikaalsete hooneosa aadressidega piirduda. Uue sõnastuse kohaselt on lubatud numereerida mõlemat moodi, mis lihtsustab omavalitsuste ja teiste teemaga tegelevate inimeste tööd. Täiendus vähendab mitmeti tõlgendamise võimalust.

Punktiga 15 muudetakse § 18 lõiget 4 ning viiakse see kooskõlla ruumiamdmete seadusega ja Eestis levinud praktikaga, et jagamise korral lisatakse korteri numbrile ka tähtlisand.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega – Euroopas on ruumiamdmete koostalitlusvõime aluseks INSPIRE direktiiv.

4. Määruse mõju

Määrusega kavandatud muudatused korrastavad ja ühtlustavad aadressiamdmete määramise,

Kommenteeritud [m7]: Kas saaks mõne näite tuua elust enesest kus on koha- aadressis kasutatud edaspidi keelatud sõnu? Ja mis nende aadressidega tehakse, antakse uued?

Kommenteeritud [MK8R7]: Näiteks selline aadress: Harju maakond, Tallinn, Haabersti linnaosa, Jõeküla tee lõik Lemle ja Abara tn vahel
Selline aadress tuleb muuta. Liikluspindade maade adresseerimisele on antud täpsemad reeglid ADS määruse § 15 lg 1 ja 2. Säte on vajalik eelkõige ettevaatavalt, sest kodanikelt on tulnud soovet määrata maaüksuse nimeks näiteks „Õnne ja Rõõmu“ või „Kuuekümmnekuues kilomeeter“ või „Minu maa“ või „Meie sigala“ – sellised konstruktsioonid ei ole Eesti tavadega kooskõlas ja tekitavad segadust aadressi kasutajates. KOV-idel on keerukas keelduda kui ei ole konkreetseid sätteid.

pidamise ja esitamise süsteemi. Mitu muudatust tuleneb ruumiandmete seaduse 20. märtsil 2017. a jõustunud muudatustest, seega on kõiki olulisi mõjusid hinnatud juba seaduse muutmise käigus. ADS-i määrus täpsustab ruumiandmete seaduse aadressiandmete süsteemi haldamise peatükki, tuues konkreetsed tehnilised nõuded ruumiandmete seaduse § 58 lõike 3 volitusnormi ulatuses. Määrus on abiks KOV-ile ruumiandmete seaduse rakendamisel, andes täpsed juhised, kuidas koha-aadressi määrata, tuues ära ka asjakohased näited. Eelnõukohase määruise jõustamine täpsustab ja ajakohastab reegleid ning tagab, et kõik KOV-id täidaksid ruumiandmete seadust ühtemoodi. Kohalik elanik saab jälgida, kas KOV on koha-aadressi määramisel käitunud õiguspäraselt. Aadressidega puutub kokku iga inimene, mistõttu on vajalik, et need on määratud ühtsete reeglite järgi ja kergesti kasutatavad. Korrektsed aadressid juhivad operatiivüksused kiirelt abivajajani ning ühtlasi saab korrastatud aadressiandmete olemasolul tagada rahva ja eluruumide loenduseks vajalikud algandmed ning registreeritud koostalitlusvõime. ADS-i infosüsteem võimaldab kiirelt aadressiandmeid leida, korrastada, väljastada ja on kasulikuks töövahendiks KOV-ile. Süsteemi teenuste kaudu saavad andmeid kasutada ka kõik riigi infosüsteemi kuuluvad ning ka erasektori registrid.

Eelnõukohase määruisega kavandatud muudatustega ei kaasne ADS-i infosüsteemi andmestruktuuride muudatusi sellisel viisil, mis eeldaks ADS-i infosüsteemiga liidestatud andmekogudes täiendava arendustöö tegemist. Küll aga täiendatakse ADS-i infosüsteemi funktsionaalust ja reegleid kasutajate vajadusi arvestades. Teised andmekogud saavad lisanduvaid võimalusi kasutusse võtta. Lisatakse andmete esitamise nõue äriregistrile ettevõtte asukohana kasutatavate aadressiandmete kohta. Selle nõudega täiendavaid kulutusi ei lisandu, sest praeguseks on tehniline arendustöö selle nõude täitmiseks juba käimas.

Eelnõu koosneb tehnilist laadi muudatustest, mis on vajalikud enamiku eluvaldkondade heaks toimimiseks. Eelnõu mõju ei ole muudatuste vähese ulatuse tõttu oluline, muudatused ei ole põhimõttelised. Samuti ei kaasne konkreetselt määruisega negatiivsete kõrvalmõjude risk ega suurene riigi kohustuste hulk. Juba varem tekkinud ülesannete täitmine, mis on seotud aadressiandmete korrastamise vajadusega, on Maa-ametile ja kohalikele omavalitsustele kaetud lühiajalise (kuni 2018. aasta novembrini kestva) toetusega omandireformi reservfondist (vt [Vabariigi Valitsuse 18.12.2014 korraldus nr 572](#) „Raha eraldamine Vabariigi Valitsuse omandireformi reservfondist“ ning [Vabariigi Valitsuse 22.12.2016 korraldus nr 427](#)). Korrastamise üldnõuded tulenevad ruumiandmete seadusest, kuid korrastajad vajavad täpsemaid nõudeid ja need sätestatakse eelnõukohases määruises. Võimalik tööülesannete mõningane kasv tulevikus seoses aadressiandmete ja teiste riigi andmekogude andmete töötlemisega ei tulene eelnõuga kavandatud muudatustest ja täiendustest, vaid on tekkinud juba oluliselt varem ja muudel asjaoludel. Omavalitsuste üldise haldustegevuse ning muuhulgas ka registreeritud koostoime tagamise rahastamine riigi poolt on laiem küsimus, mis on võimalik lahendada riigireformiga ning eelarveläbirääkimiste käigus. Antud määruise eelnõu kontekstis seda küsimust ei ole võimalik lahendada, kuna tegemist on komplekselt kõigi riigi andmekogude riskitasutuse toime tagamisega. Piisavate rahaliste vahendite eraldamine kohalikele omavalitsustele erinevate registreeritud koostoime tagamiseks nii aadressiandmete kui ka kõigi teiste andmete sujuvaks töötlemiseks andmekogude riskitasutuse käigus (ja sellega kaasnevate võimalike ülesannete täitmiseks) on tulevikus vajalik. ~~Riigil tuleb ette näha vahendid kõigi tegevuste katteks, mis seonduvad nt maaüksuste, hoonete ja hooneosade, aga ka isikute ja sündmuste aadressiandmete haldamisega riigi andmekogudes (nt ette näha iga-aastane arvestuslik summa iga objekti püsivaks haldamiseks ning erinevate registreeritud koostoime tagamiseks).~~ Kuna registreeritud vaheline koostoime on alles viimasel aastakümnel tekkinud vajadus, mis tuleneb erinevate õigusaktide koostoimest, ei ole võimalik üksiku õigusakti mõjuna seda eraldi välja tuua. Ühes andmekogus tehtavad muudatused peaksid jõudma teise andmekogusse tõrgeteta. Paraku selguvad andmete riskitasutuse käigus teatud juhtudel täiendavad asjaolud, mille tõttu peab omavalitsus tegema andmete korrektseks liikumiseks

Kommenteeritud [MT9]: Muudatus vastavalt Rahandusministeeriumi 19.09 e-kirjale

täiendavaid toiminguid või otsima andmeid arhiivist – nt koguma ja sisestama täiendinfot, et andmed saaksid õigesti töödeldud.

Ruumiandmete seaduse § 56 lg-st 2 ja 3 tulenevalt kontrollib ADS-i infosüsteemi vastutav töötaja registreerimismenetluse käigus koha-aadressi vastavust seaduse ja aadressiandmete süsteemi nõuetele. Sellise kontrolli tegemine aitab vähendada kohalike omavalitsuste koormust aadressiandmete korrastamisel. Lisaks arendatakse iga-aastaselt ADS-i infosüsteemi, lisades sinna täiendavaid automatiseeritud andmetöötluse osi. Sellele vaatamata ei ole võimalik tagada, et ainuüksi tarkvaraliselt saab lahendada kõiki praktikas esilekerkivaid olukordi. Erinevate riiklike registrite koostoime tagamiseks (seoses aadressiandmetega) on vajalik pidev arendustegevus ja koostöö erinevate registripidajate vahel, et tagada parim andmekvaliteet ja võimalikult väike inimeste töökoormus nii kohalikes omavalitsustes kui ka riigiasutustes. Eelkõige on sellisteks registripidajateks Riigi Infosüsteemi Amet, Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskus ning Majandus-ja Kommunikatsiooniministeerium.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

KOV-ile kaasnevad kulud on seotud varasemate aadressikorrastustega. Uute koha-aadresside määramiseks ei ole vaja teha täiendavaid kulutusi. Kuid järgmise rahvaloenduse tegemiseks registrite põhjal ja ka registrite riskasutatavuse tagamiseks lähiaastatel on vaja olemasolevad aadressiandmed korrastada kiirendatud tempos. Samuti on aadressiandmed vaja korda saada kodualuse maa maamaksuvabastuse arvutamiseks, sest kõik andmed ei ole korras ja seetõttu arvutatakse ka osa maksudest tõenäoliselt valesti. Vabariigi Valitsus eraldas 18. detsembri 2014. a korraldusega nr 572 omavalitsustele aadresside korrastamiseks toetust 1,5 miljonit eurot. Aadressiandmete korrastustööd toimusid 1. jaanuarist 2015 kuni 10. novembrini 2016. Vabariigi Valitsus pikendas 22. detsembril 2016. a korraldusega nr 427 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/328122016009>) nimetatud toetuse perioodi kuni 2018. aasta 10. novembrini. Kohalikud omavalitsused korrastavad aktiivselt aadressiandmeid ja kasutavad selleks neile eraldatud toetust.

ELi tõukefondist on Justiitsministeeriumile eraldatud vahendid äriregistri, kinnistusraamatu ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri arendamiseks ja ADS-i infosüsteemiga liidestamise funktsionaalsuse täiendamiseks (st andmete esitamiseks ADS-i infosüsteemi). Vastavate arenduste tulemusel on võimalik ja vajalik vähendada ka KOV-ide halduskoormust seoses riiklike registrite ja nendes sisalduvate aadressiandmete nõuete, protsesside ning vastutuse ümberkorraldamisega.

Keskonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskusele (KEMIT) kaasnevad ADS-i infosüsteemi arendamise kulud. Vahendeid on plaanis taotleda Struktuurfondi meetmest: "Registripõhise statistika tootmiseks vajalike teenuste kaasajastamine" 250 000 euro ulatuses. Tööde käigus täiendatakse ADS-i infosüsteemi andmebaasi, menetlusrakenduse vorme X-tee teenuseid, avalikke kaardi- ja tärkrakendusi integreeritavat aadressiotsingut ja teisi komponente vastavalt tarbijate ja andmeandjate vajadustele. Projekt on plaanitud läbi viia 2018. aasta jooksul. Vajadusel teeb KEMIT ka 2017. aastal eelanalüüsi, et täpsustada ADS-i infosüsteemi arendusvajadusi. Eelanalüüsiks taotletakse Struktuurfondist eraldi vahendeid kuni 2000 euro ulatuses.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

Kommenteeritud [MT10]: Täiendus vastavalt rahandusministeeriumi 19.09 e-kirjale.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Justiitsministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Siseministeeriumile, Eesti Maaomavalitsuste Liidule ja Eesti Linnade Liidule eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega arvestamise korral [Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu täiendavate märkustega e-kirjaga](#). Teised ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit kooskõlastasid eelnõu täiendavate märkustega e-kirjaga.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi märkusega on arvestatud täies mahus. Eesti Linnade Liidu ja Maaomavalitsuste Liidu märkustega on arvestatud osaliselt. Märkustega arvestamise ja mittearvestamise põhjendused on esitatud käesoleva seletuskirja lisas.